

Strängnäs domkyrka med Domkyrkoberget

Tävlingsprogram steg 2

Svenska kyrkan

STRÄNGNÄS
DOMKYRKOFÖRSAMLING
MED ASPÖ

INNEHÅLL

TÄVLINGSPROGRAM STEG 2

Inledning 4-6

Projekt Domkyrkoberget
Tävlingen
Direktiven
Lokalprogrammet
Processen

Direktiv 7-10

Kontext
Östra noden
Västra noden
Relationen till staden
Domkyrkan
Trafik, angöring, parkering

Förslagen 12-21

Kyrkbacken – där hela livet möts
Folier
Stora och små möten – för stora och små
Munkens örtagård
Möten vid muren

Tävlingssuppgiften steg 2 22

Kriterier för bedömning

Tävlingstekniska bestämmelser 23-27

Arrangör
Tävlingens form
Tävlingsspråk
Gällande lagstiftningar och normer
Sekretess
Prissumma
Tävlingsjury
Tävlingsfunktionär
Programhandling
Utlämning av programhandling
Startmöte
Tävlingsfrågor steg 2
Redovisning av tävlingsförslag steg 2
Inlämningshandlingar steg 2
Inlämning
Godkänt förslag
Bedömning
Utställning/publicering
Ägande-, nyttjande- och upphovsrätt
Returnering av förslag
Uppdrag efter tävling
Tävlingsprogrammets godkännande

Uppdragsgivare: Strängnäs domkyrkoförsamling
med Aspö genom Christofer Lundgren, domprost

Tävlingsfunktionär: Marie Rydén Davoust,
Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö,
strangnas.tavling@svenskakyrkan.se

*OBS! Alla kontakter angående tävlingen skall
alltid riktas till tävlingsfunktionären.*

Projekt Domkyrkoberget

Domkyrkoberget i Strängnäs har i mer än 1000 år varit en central knutpunkt för kyrka, utbildning och kultur. Projekt Domkyrkoberget syftar till en verksamhetsmässig och fysisk utveckling av platsen för att åstadkomma en unik miljö med social täthet och ökad interaktion mellan människor och verksamheter. Huvudmän för projektet är Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö, Strängnäs stift, Strängnäs kommun, Europaskolan, Kungliga biblioteket och Statens fastighetsverk.

Med kyrka förstår vi en gemenskap och en plats som rymmer hela livet och som präglas av relation. Vår syn på utbildning präglas av en kunskapssyn där ny kunskap införlivas med tidigare och genom reflektion skapas mening. Vi förstår kultur både som arv och som samtid, som något att ta del av och som eget skapande. Sammantaget handlar det om bildning. Med detta förstår vi en pågående process: en i nyfiket kunskaps-sökande och mänsklig erfarenhet grundad reflektion vilken ger möjlighet till ökad förståelse av vad det är att vara människa och av vår samtid.

Samtliga byggnader och miljöer i området hänger samman och utgör tillsammans, genom historia och

kulturvärde, grundförutsättningar för den verksamhet som bedrivs i området. För att fler människor ska kunna vara i rörelse och samspele krävs bättre tillgänglighet, fler mötesplatser och effektivare lokalanvändning. Genom att varsamt anpassa delar av domkyrkan och dess omgivande miljö och byggnader till nuvarande, och framtida, behov hos församling, stift och stad, vill vi skapa en miljö där kyrkbacken åter blir en plats som rymmer hela livet och olika aktörer strålar samman.

Området faller inom riksintresseområde för kulturmiljö, där fråga om påtaglig skada för kulturmiljön kan prövas enligt Miljöbalken. Detaljplaneprocessen för att åstadkomma nödvändiga förändringar blir därmed komplex. Tillstånd enligt kulturmiljölagen erfordras för ändringar och åtgärder för kyrkobyggnad, kyrkotomt och byggnadsminne liksom för utgrävning, övertäckning, ändring mm av fornlämning. För statligt byggnadsminne gäller förordning om statligt byggnadsminne.

INLEDNING

STRÅNGNÅS DOMKYRKA MED DOMKYRKOBERGET
TÄVLINGSPROGRAM STEG 2

Tävlingen

Syftet med tävlingen är att finna ett förslag med hög arkitektonisk kvalitet med beaktande av de höga kulturhistoriska värden som gäller för området och som tål att utvecklas i den fortsatta processen till ett genomförande.

Det tävlingsprogram med bilagor som gjordes i steg 1 av tävlingen gäller i huvudsak som underlag också för detta steg. Till underlaget ska läggas juryns rapport som presenterades i mars 2018 samt detta tävlingsprogram med bilagor. Samtliga tävlingshandlingar från steg 1 av tävlingen samt juryns rapport finns tillgängliga på Kommers eLite för de tävlande. Delar av underlagen publiceras även på www.arkitekt.se/tävlingar och www.svenskakyrkan.se/strangnas/projekt-domkyrkoberget-strangnas

Tävlingsprogrammet för detta andra steg återspeglar de diskussioner som förts och de frågor som ställts under juryarbetet. Direktiven innefattar också, utöver juryns bedömning av tävlingens första steg, fortsatta fördjupade granskningar, utredningar och slutsatser av analyser av de fem utvalda förslagen. Även slutsatser från de samtal som genomförts med viktiga intressenter har påverkat detta program.

Direktiven

De tävlande ska inte uppfatta direktiven som förslag till specifika lösningar utan självständigt förhålla sig till anvisningarna och avgöra vilka frågor de ser som relevanta för att utveckla sitt projekt enligt sin valda huvudidé. Det är av stor betydelse att de tävlande i sitt arbete värnar om de kvaliteter i respektive förslag som juryn bedömt som viktiga. Juryn har valt de fem förslagen på grundval av arkitektoniska, idémässiga och konceptuella kvaliteter och menar att förslagen kan genomgå en förändringsprocess med bibehållande av dessa. Juryn förväntar sig att dessa kvaliteter är utgångspunkten för den fortsatta utvecklingen av förslagen, vilka till följd av tävlingens tvåstegsförfarande är olika långt gångna i sin bearbetning.

Lokalprogrammet

Lokalprogrammet har i detta skede förtydligats genom fördjupade samarbeten mellan huvudmännen där man fastställt vilka funktioner man vill samverka om.

Sambandskraven har medfört att olika funktioner/ rum i programmet givits föreslagna placeringar i olika byggnader på domkyrkoberget så att verksamheternas behov och arbetssätt kan tillgodoses. Ambitionen är att flytta in verksamheter och arbetsplatser in i domkyrkan och använda befintliga lokaliteter mer effektivt, samt att minska behovet av nybyggd volym ovan mark. Som stöd för de tävlande finns en bilaga med funktionsnummer inplacerade i enlighet med arrangörens ambition.

Processen

Det har blivit tydligt under det fortsatta arbetet att det sker ett lärande hos arrangören och övriga huvudmän under processen vilket syns i utvecklingen av bl.a. lokalprogrammet. Arrangören valde att i steg 1 inte bilägga de tidigare utförda tekniska undersökningarna då fokus i det skedet var koncept och idé. Dessa undersökningar var del av underlaget till länsstyrelsens första yttrande vilket kan förklara delar av yttrandet. Som del av underlaget till länsstyrelsen inför steg 2 var bl.a. den antikvariska konsekvensbeskrivningen av de fem tävlingsförslagen bifogad. Länsstyrelsens båda yttranden bifogas, där det går att utläsa en skillnad i länsstyrelsens bedömning. Alla förändringar ska så småningom tillståndsprövas i sedvanlig ordning, dessa yttranden är underlag för arrangörens bedömning i den fortsatta processen.

I steg 2 tillhandahålls nu mer preciserade och fördjupade underlag så som resultat av georadarundersökning av marken, vilket är en icke-förstörande arkeologisk undersökning, den ovan nämnda tekniska undersökningen samt kyrkans interiör, fasad och utemiljö (inklusive plushöjder) som scannats med totalscanner och finns att tillgå som punktmoln.

Direktiv

I bedömningsutlåtandet efter steg 1 framhöll juryn under rubriken **Fortsatt utveckling ett antal punkter som viktiga att utveckla i det fortsatta arbetet:**

- Nya byggnadskroppars placering och relation till domkyrkan och de befintliga husen
- Skala och rumslighet
- Relation till staden
- Behandling av de offentliga rummen och landskapet
- Möjligheten till utveckling av domkyrkans estetiska och funktionella utrymmen/potential
- Redovisning av hur val av material och tekniker (teknik) i tillägg och förändringar som föreslås förhåller sig till domkyrkan och befintliga byggnader
- Val av material och tekniker som är långsiktigt hållbara, kulturhistoriskt acceptabla och har en låg miljöpåverkan
- In- och utvändig logistik
- Frågor kring teknik och genomförande
- Förhållningssätt i gestaltning av nybyggnad och utemiljö i det historiska sammanhanget
- Kyrkbergets framtida siluett och verkan i staden från olika platser och avstånd som visar hur förslagsställaren ser på balans, kontrast och samspel.
- Redovisning av förslagens syn på bevarande/utveckling samt anpassning/ nyskapande

Nedan utvecklas en del av punkterna med kommentarer utifrån juryarbetet, tekniska undersökningar och bedömningar samt de slutsatser som dragits under det fortsatta programarbetet. Några ytterligare rubriker har lagts till som ett resultat av det fortsatta programarbetet.

DIREKTIV

STRÅNGNÅS DOMKYRKA MED DOMKYRKOBERGET
TÄVLINGSPROGRAM STEG 2

Kontext

Det är en viktig tävlingsuppgift att redovisa ett förhållningssätt till de existerande byggnaderna och platsen med dess kulturella värden och riksintresse. De kvaliteter som tillförs kommer att vägas mot platsens existerande värden. Det kommer också att vara stort fokus på denna relation i planprocessen och den är avgörande för projektets genomförbarhet.

Befintliga byggnader på domkyrkoberget förhåller sig idag med en välbalanserad respekt till domkyrkan. De nya tilläggen får inte uppfattas som isolerade och främmande i den befintliga miljön utan ska ha en gestaltning som är självklar i sitt sammanhang och kännas naturlig för platsen, samtidigt som nya gestaltungsmissiga kvalitéer och skönhetsvärden tillförs.

Under juryarbetet och i den fortsatta processen för arrangören/huvudmännen har man konstaterat att greppet med två separata noder i området är tilltalande. Att öka sambandet mellan stiftets och församlingens kanslier samt mellan församlingsverksamhet och stadens föreningsliv och besöksnäring i anslutning till Domkapitelhuset – Tryckerihuset – Domkyrkan – Kyrkbodarna (Västra noden) respektive sambandet mellan Europaskolan, Kungliga biblioteket och domkyrkan i ytan mellan Djäknegården – Roggeborgen – Domkyrkan (Östra noden). Båda noderna behöver kompletteras med nybyggnation för att uppfylla visionen och samnyttjandet.

Västra noden

Entré Domkyrkan

Entré till verksamhetslokaler, kansli och café
– (gemensam reception)

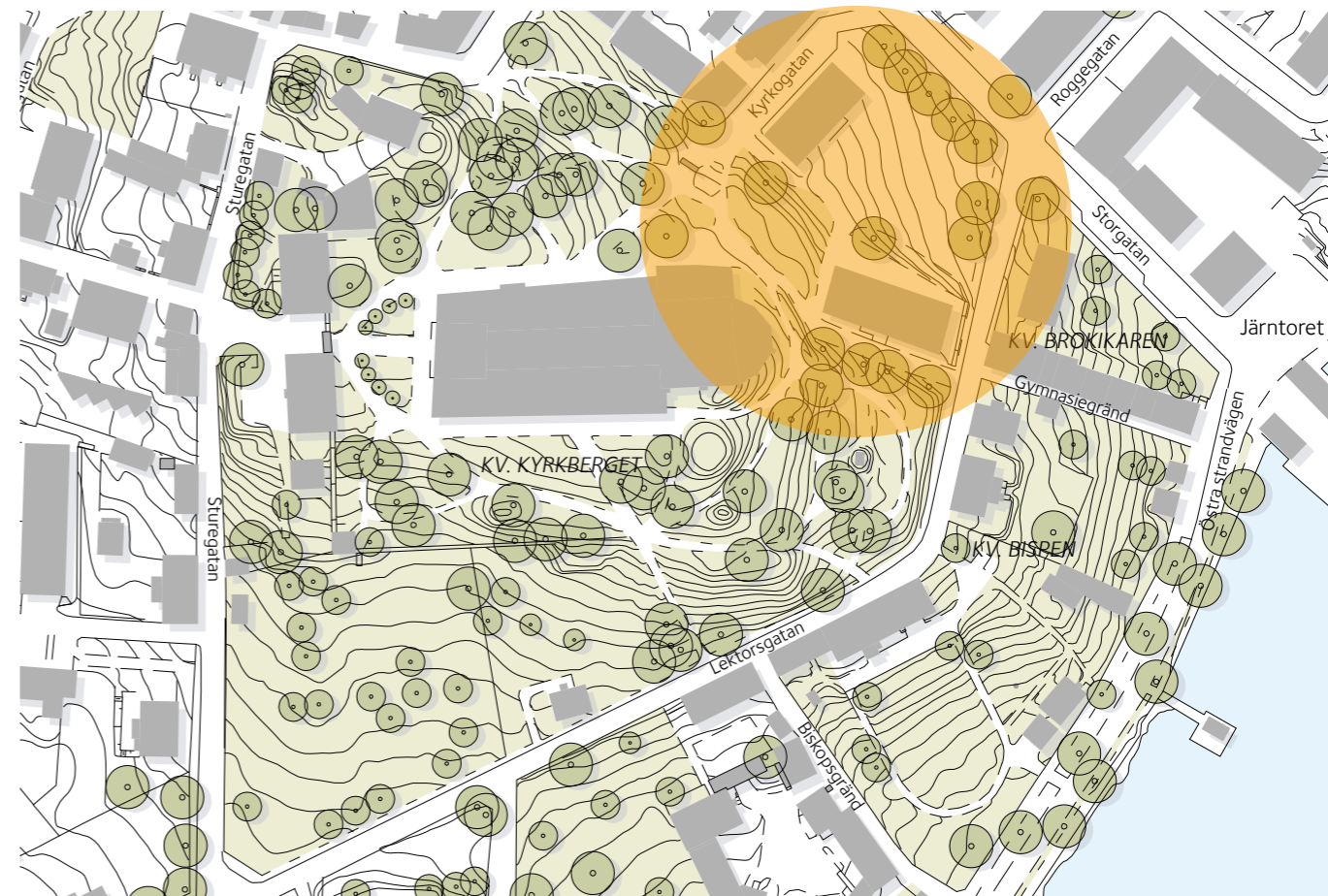
Ambitionen är att flytta in församlingens arbetsplatser in i domkyrkan, förbättra utrymmena för kyrkans drift och skötsel (vaktmästeri, förråd mm).

Stiftets kansli bedöms kunna få plats i Tryckerihuset och Domkapitelhuset förutsatt att man flyttar ut arkiv och reprocentraler och andra stödfunktioner till en gemensam del som kan stötta både stiftets och församlingens verksamhet. Detaljplaneringen av dessa två hus kan ske i ett senare skede förutsatt att de tävlande inte kommer att föreslå annan användning.

Kyrkbodarna finns som resurs för verksamhetslokaler.

De funktioner/rum och kommunikationsstråk som inte inryms inom befintliga volymer i enlighet med detta resonemang föreslås förläggas i nybyggnation över och under mark och ska säkerställa goda samband för verksamheterna.

En huvuduppgift blir att gestalta dessa tillkommande volymer i linje med juryns generella utlåtanden och den hänsyn som måste tas till den befintliga kulturmiljön.

Östra noden

Roggeplan

Gemensam entréfunktion – Roggeborgen
(Kungliga biblioteket) och Djäknegården
(Europaskolan)

Europaskolans samlingsal/aula Djäknegården saknar tillräckliga ytor för foajé och café. Kungliga biblioteket och Europaskolan har utvecklat sina framtidsplaner och menar att en gemensam reception/entré med foajé och servering tillsammans med toaletter, kapprum och städutrymmen kan knyta samman Kungliga biblioteket med Domkyrkan och Europaskolan i detta läge.

En ny utrymningstrappa i Roggeborgen är under projektering vilket möjliggör användandet av Rikssalen för föreläsningar, konferenser och seminarier. Denna

ombyggnation beräknas bli klar under 2020. I övrigt ställs inte några lokaler till förfogande inne i Roggeborgen för annan användning än av Kungliga biblioteket då domkyrkbiblioteket förhoppningsvis får ny placering här.

DIREKTIV

STRÄNGNÄS DOMKYRKA MED DOMKYRKOBERGET
TÄVLINGSPROGRAM STEG 2

Relationen till staden

Domkyrkoberget är mycket betydelsefullt ur många olika aspekter. Det finns kulturhistoriska, topografiska och immateriella värden. Miljön är medvetet utformad och bör utvecklas med samma medvetenhet. De nya tilläggen kommer att vara ett ytterligare steg i en historisk utveckling och det är därför viktigt att det som föreslås har en medveten relation till den existerande platsen som tillför kvaliteter till den framtida platsen. Domkyrkoberget uppfattas idag som en grön oas som fortsatt bör ha en grön och rofylld karaktär. Bergets topografi och läsbarhet är betydelsefull och tillsammans med parklandskapet viktig att värna. Det är ett unikt läge för en domkyrka att ligga på ett grönt berg. Detta faktum bör beaktas så att berget inte urbaniseras.

Det är viktigt att utemiljön ses som en del av helheten och att även den tas tillvara och utvecklas i samklang med befintliga och tillkommande byggnader.

Domkyrkan

Domkyrkans torn och vindar är en outnyttjad resurs och det finns i materialet förslag på hur tornet går att använda även om det innebär en utmaning att lösa tillgängligheten på ett smidigt sätt samt med så få ingrepp som möjligt i de historiska murverken. I förslagen saknas generellt restaureringsförslag som visar hur skönheten i katedralrummet kan höjas ytterligare och funktionerna förbättras liksom hur de mindre rummen och underutnyttjade utrymmen i domkyrkan kan förbättras.

Ett antal funktioner föreslås placeras i domkyrkan i lokalprogrammet. För att kunna tillgängliggöra outnyttjade utrymmen i domkyrkan finns studier som visar på hur man med största respekt för murverk och valv med relativt enkla grepp kan nå dessa platser. De förslag som visar en ny förbindelse i Bondkoret bedömer juryn som en möjlig lösning. Se bilagor. De tre bilagorna i steg 1, *Upplevelseinventering*, *Underutnyttjade ytor* samt *Bruk av kyrkan*, är fortsatt aktuella.

Det kommer att krävas ytterligare analyser men önskan är att flytta domkyrkbiblioteket in i Roggeborgen och på så sätt frigöra yta i den delen av domkyrkan. Sakristian kan med fördel flyttas till annan del av kyrkan än där den nu är belägen.

Arrangören gör också bedömningen att det är möjligt och önskvärt att vissa funktioner, t ex förråd, och rumssamband placeras under mark/i suterräng även om den antikvariska konsekvensbeskrivningen av de fem förslagen dragit andra slutsatser. Detta förutsätter att sådana utrymmen gestaltas så att de upplevs som intressanta och spännande miljöer och inte som underjordiska gångar/rum.

För projektet som helhet är de korta avstånden mellan olika verksamheter av största vikt.

Trafik, angöring, parkering

En del av uppgiften är att lösa behovet av parkering för besökare och i någon mån även för personal. Möjliga ytor för detta är Roggeplan och domkyrkotomtens norra del öster om Domkyrkobrinken. En god tillgänglighet för trafik till lastkajen på Roggeborgen, med lätt lastbil, är avgörande för verksamheten i byggnaden. Kvarteret Tullbommen är inte längre tillgängligt för parkeringslösningar.

Vidare har i programmet föreslagits möjliga platser för angöring, tillträde för brandfordon, samt sophantering. För de boende runt domkyrkoberget är det av största vikt att sådana frågor blir lösta på ett sätt som förbättrar trafiksituationen på och kring domkyrkoberget.

Foto: Wilhelm Rejnuš/BaraBild

Foto: Wilhelm Rejnuš/BaraBild

Foto: Wilhelm Rejnuš/BaraBild

Foto: Catharina Fröjd

FÖRSLAGEN

STRÄNGNÄS DOMKYRKA MED DOMKYRKOBERGET
TÄVLINGSPROGRAM STEG 2

KYRKOBACKEN – DÄR HELA LIVET MÖTS

Axonometri Domkyrkoplan | Exteriörperspektiv 2.

Förslag

Kyrkobacken – där hela livet möts

Ny bebyggelse koncentreras till domkyrkoplan i domkyrkans omedelbara närhet. Programmet har brutits ner i tre mindre volymer för att ansluta till Strängnäs småskaliga bebyggelsestruktur. Norr om Tryckerihuset föreslås en mindre byggnad med en funktion med entré mot söder och domkyrkoplan. Huset har förbindelse med Tryckerihuset genom en mindre utställningssal. Stora delar av parken lämnas orörd men de nya tilläggen som görs har en fin skala med en genomtänkt landskapsgestaltning.

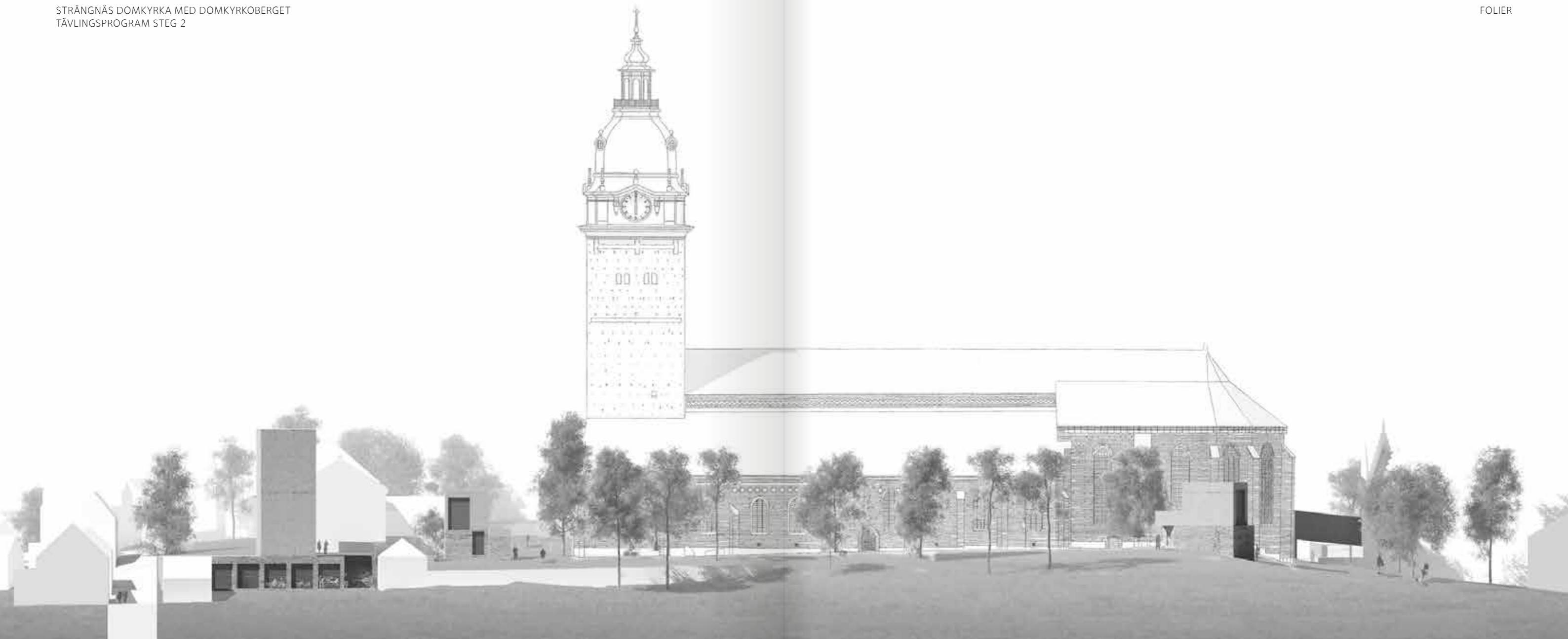
Två nya byggnader placeras i den övre delen av Månssons trädgård med en gemensam entréplats från Sturegatan. Huset närmast gatan är en modern och flexibel kontorsbyggnad med närhet till arbetsplatserna i Domkapitel- och Tryckerihuset. Placeringen av de nya husen ramar in och skapar en plats av domkyrkoplan. Vid Roggeplan föreslås en ny angöring till kyrkan genom ny höjdsättning och markbehandling och ett förtydligande av de olika funktionerna.

Interiört i domkyrkan föreslås bara mindre förändringar med en omdisponering av ytorna för ett mer effektivt nyttjande och bättre arbetsmiljö för personalen. Den idag öppna ytan under sakristian föreslås byggas in och användas för förvaring med åtkomst från utsidan.

FÖRSLAGEN

STRÄNGNÄS DOMKYRKA MED DOMKYRKOBERGET
TÄVLINGSPROGRAM STEG 2

FOLIER

Förslag

Folier

“Folier” refererar till hur byggnader har adderats till domkyrkan genom historien och föreslår samma förhållningssätt för den nya bebyggelsen. En sekvens skapas genom en serie mindre paviljonger, folier, som placeras kring domkyrkan utan att inkräkta på dess skala.

Mot Sturegatan föreslås ett högt och smalt kontorshus i fem våningar något förskjutet i förhållande till Domkapitel- och Tryckerihuset. I parken ligger fyra nya byggnadsvolymer utspridda runt kyrkan. Bron, Kapellet,

Paviljongen och Entrén. Bron är en ny länk mellan domkyrkan och Roggeborgen i samma läge som den gamla passagen tros ha varit.

I parkens sydöstra del framför Roggeborgen föreslås ett fristående kapell. Paviljongen är placerad norr om domkyrkan i anslutning till kyrkbodarna och är tänkt som en del av se- och upptäckamiljön med plats för temporära utställningar.

Söder om domkyrkoplan ligger Entréhuset som utgör en av entréerna till den nya gemensamma receptionen som är ingrävd i slänten i Månssons trädgård med direkt access från den nedre nivån. Från den nya receptionen når man domkyrkan genom en spiraltrappa upp i Bondkoret.

Vid Roggeplan föreslås ett nytt parkeringsdäck som på det övre planet har en angoringsplats för bussar. Perifert placeras en mindre volym som föreslås innehålla

vaktmästeri, verkstad och grovök, en placering som är olämplig utifrån logistik och drift.

Domkyrkobiblioteket föreslås flytta till mer ändamålsenliga lokaler i Roggeborgen och istället kan utrymmet användas till barnverksamheten. Spiraltrappan från den nya receptionsdelen landar i Bondkoret som återställs till full takhöjd då körläktaren i Ceciliasalen tas bort och körrepetitionerna flyttas till Rikssalen i Roggeborgen.

FÖRSLAGEN

STRÄNGNÄS DOMKYRKA MED DOMKYRKOBERGET
TÄVLINGSPROGRAM STEG 2

Förslag

Stora och små möten – för stora och små

Förslaget utgår från befintlig situation och föreslår tillägg för de funktioner som inte ryms eller är ändamålsenliga inom den befintliga bebyggelsen. Domkyrko-plan lyfts fram som en samlande entréplats med en ny byggnad i söder som innehåller reception, informationscenter och stiftets kansli. Det föreslagna nya huset är byggt i suterräng med en nedre entré från Månssons trädgård och förbindelse med Domkapitelhuset.

I Månssons trädgård kan angöring och en mindre parkering anläggas som nås från Sturegatan. Den befintliga grusplanen vid Roggeplan delas upp med en parkeringsdel och en mer formaliserad entré till berget genom en terrängtrappa som också kan fungera som sittplatser och uppehållsytor för Europaskolan. Mot Djäknegården föreslås en mindre tillbyggnad i glas som kan vara ett café men också fungerar som en tillgänglig passage mellan de olika nivåerna.

Vissa funktioner byter plats och stiftets kansli föreslås sitta samlat i den nya byggnaden.

Domkyrkan nås genom den nya byggnadens suterrängvåning med en uppgång i Bondkoret. I kyrkan tillgängliggörs tornet och kyrkvindarna genom en förbindelse via Ceciliasalen. Inne i kyrkan löser man möjliga avsektioneringar med glaspartier som inte stör den visuella upplevelsen men ger möjlighet till att ha flera verksamheter samtidigt.

Sakristian föreslås flyttas ner en våning i nivå med högkoret för bättre tillgänglighet och den övre sakristian kan användas till mötesrum. I källarvåningen skapas en ny och tillgänglig entré med bra koppling till Roggeborgen och parkeringen på Roggeplan.

Roggeborgen föreslås få en mer publik användning med mer koppling till kyrkans verksamhet men också lokaler som kan användas av Europaskolan.

FÖRSLAGEN

STRÄNGNÄS DOMKYRKA MED DOMKYRKOBERGET
TÄVLINGSPROGRAM STEG 2

MUNKENS ÖRTAGÅRD

Förslag

Munkens örtagård

I "Munkens örtagård" placeras en ny byggnad med samma förhållningssätt till domkyrkan som de befintliga husen som finns på berget. I förslaget samlas arbetsplatser för stift och församling i det nya huset och frigör utrymme i de befintliga byggnaderna för mer publik verksamhet. Landskapet och omgivningen lämnas oarbetade sånär som på en ny parkering vid Roggeplan.

Det långa och smala tegelhuset tar upp höjdskillnaden i en suterrängvåning. Mot Domkyrkoplan är gavelsidan två våningar hög och rymmer en entrédel med en gemensam reception. En källarvåning förbinder det nya huset med domkyrkan på ett effektivt sätt men är mer av en intern serviceförbindelse än en publik entrémöjlighet till kyrkan. Den nya byggnaden har en samlande funktion då flera verksamheter kan samlas här. I trädgårdens nivå är en samlingshall föreslagen. De övre planen är kontorsytor illustrerade som cellkontor.

Från entréplatsen kan man ta sig till Munkens örtagård antingen genom det nya huset eller via en utvändigt trappa. Trädgården aktiveras och blir ett tydligt grönt stråk med det nya huset som fond.

I Bondkoret föreslås en hiss som en ny förbindelse vilken kopplas till den nya entrébyggnaden genom en underjordisk gång. Kyrkans drift och skötsel samt centralförråd kan på så vis få nya och ändamålsenliga lokaler i det nya huset med bekväm access till kyrkan.

I kyrkan har två zoner definierats som inte har direkt koppling till kyrkans funktion som gudstjänstrum. Den västra delen är den publika delen som lätt kan ställas om för olika ändamål. Domkyrkbiblioteket flyttas till Roggeborgen och i det nuvarande biblioteksrummet föreslås en multifunktionssal. Även Ceciliasalen blir mer tillgänglig i och med den nya hissen från entrébyggnaden. I den nordöstra delen i anslutning till sakristian föreslås personalutrymmen för kyrkans personal fortsatt ligga men utvecklas så en del av de verksamheter som ligger där idag kan flyttas till det nya huset.

FÖRSLAGEN

STRÄNGNÄS DOMKYRKA MED DOMKYRKOBERGET
TÄVLINGSPROGRAM STEG 2

MÖTEN VID MUREN

Förslag

Möten vid muren

”Möten vid muren” har tagit fasta på den historiska muren och förhållit sin analys och sitt förslag till den. Parken och muren är nyckelkomponenter där parken är ett inbjudande grönt rum och muren orienterande med ett starkt symbolvärde. De nya byggnaderna är en social nod och länk mellan kyrka och omvärld, ute och inne, uppe och nere.

Två nya byggnader föreslås i domkyrkobergets västra del. Mot Sturegatan tväreställt mot Domkapitelhuset placeras ett nytt kontorshus för stift, reception och

centrallager. Husets placering bildar en förplats framför Domkapitelhuset och stöttar Lejonporten som entré till berget. Huset blir en länk mellan gårdsplan och park, kyrkan och staden.

Separat placeras en fristående paviljonsbyggnad vid den södra muren. Paviljongen är en social nod som rymmer samlingslokaler och ett trädgårdscafé. Byggnaderna aktiverar den delen av Månssons trädgård som har ett nytt accentuerat stråk från Brinkska vägen direkt in i parken.

Från källarvåningen i kontorshuset vilken rymmer bl.a. centrallager finns en underjordisk förbindelse till kyrkans sydvästra hörn i Bondkoret.

Församlingens behov tillgodoses i Tryckerihuset och Domkapitelhuset föreslås bli mötesrum och vaktmästeri. Interiört i domkyrkan föreslås få förändringar och de är alla reversibla. Den medeltida gången som kan ha funnits mellan Roggeborgen och den övre sakristian återskapas.

TÄVLINGSUPPGIFTEN I STEG 2

STRÄNGNÄS DOMKYRKA MED DOMKYRKOBERGET
TÄVLINGSPROGRAM STEG 2

Tävlingsuppgiften i steg 2

Syftet med tävlingen är att finna ett förslag med hög arkitektonisk kvalitet som tål att utvecklas till ett genomförande i den fortsatta processen. Uppgiften i det andra steget blir att konkretisera respektive förslags funktionella och arkitektoniska lösningar med stöd av arrangörens och juryns bedömning av tävlingsförslagen i steg 1.

Kriterier för bedömning

Juryn kommer att göra en helhetsbedömning av förslagen utifrån följande aspekter utan inbördes ordning, samt utifrån de krav och önskemål som ställs i programmet och dess bilagor:

Arkitektonisk kvalitet och gestaltning

- Hur väl förslaget visar på byggnader/tillägg som samspelar med domkyrkan. Hur väl denna arkitektoniska helhet bidrar till att stärka sambanden och skapa två noder.
- Hur förslaget förhåller sig till de befintliga kulturhistoriska värdena i domkyrkan och i befintliga byggnader och till domkyrkans omgivning.

Funktion, organisation, logistik och tillgänglighet

- Hur väl förslaget uppnår tävlingsprogrammets krav på innehåll, samband och funktioner.
- Graden av ändamålsenlighet, yteffektivitet, logistik och tillgänglighet.
- Hanteringen av och anpassning till mötet med domkyrkomiljöns breda målgrupp.

Genomförbarhet och ekonomi

- Att förslaget är möjligt att projektera och bygga inom de tekniska och kulturhistoriska krav som anges i tävlingsprogrammet.

Utvecklingsbarhet

- Hur väl förslaget tål framtida förändringar och utveckling av verksamheten.

Hållbarhet utifrån ekonomi, förvaltning, miljö och sociala aspekter

- Hur väl material och produkter står för kvalitet, är slitstarka, åldras väl och är underhållsvänliga.
- Hur väl förslaget förmår bjuda in och främja delaktighet.
- Hur väl förslaget är hållbara miljöer ur drift och underhållsperspektiv.

TÄVLINGSTEKNISKA BESTÄMMELSER

STRÄNGNÄS DOMKYRKA MED DOMKYRKOBERGET
TÄVLINGSPROGRAM STEG 2

Tävlingstekniska bestämmelser

Arrangör

Tävlingen arrangeras av Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö med stöd av Strängnäs stift och i samråd med de övriga huvudmännen.

Tävlingens form

Tävlingen genomförs i två steg. Första steget var öppet för alla. Bland inlämnade förslag i steg 1 valdes fem förslag ut. Förslagsställarna till dessa fem tävlingsförslag bjuds in till tävlingens andra steg vilket genomförs som en inbjuden projekttävling. Samtliga förslagsställares anonymitet kommer att bevaras tills bedömningen är avslutad.

Tävlingspråk

Tävlingsförslaget ska vara utfört på svenska. I steg 2 kommer tävlingsprogram att tillhandahållas på svenska och engelska. Bilagor enbart på svenska. Juryns utlåtande kommer att ges på svenska. Kontrakts- och projektspråk är svenska.

Gällande lagstiftningar och normer

De tävlande ska förhålla sig till gällande svenska lagar, förordningar, föreskrifter och normer.

Sekretess

Sekretesslagen gäller och tävlingen följer Sveriges Arkitekters rekommendationer kring sekretess vid arkitekttävlingar. Sekretessen bryts efter tilldelningsbeslut, det vill säga efter beslut om vinnare.

Prissumma

För priser och arvoden i tävlingens båda steg disponerar juryn totalt 2 MSEK. Förslagsställare som går vidare till steg 2 erhåller ett arvode om minst 300 000 SEK. Halva arvodet kommer, med bibehållen anonymitet, utbetalas i samband med starten av steg 2, resterande del betalas ut när programenligt förslag mottagits och godkänts. Förslagsställare som vinner steg 2 erhåller ett pris om ytterligare 300 000 SEK.

För belöningar till förtjänstfulla förslag i steg 1 som inte går vidare till steg 2, eller i steg 2 disponerar juryn 200 000 SEK. Utbetalning av sådana belöningar kommer att ske i samband med offentliggörandet av resultatet i steg 2.

Tävlingsjury

Tävlingsförslagen i tävlingens båda steg kommer att bedömas av en jury bestående av:

Christofer Lundgren, juryns ordförande, domprost, Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Birgitta Wrede, ordf. kyrkorådet, Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Birgitta Rubenson, vice ordf. kyrkorådet, Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Lars Johnsson, 1:e vice ordf. stiftsstyrelsen, Strängnäs stift

Fredrik Selander, stiftsdirektor, Strängnäs stift

Jacob Högfeldt, ordf. kommunstyrelsen, Strängnäs kommun

Åsa Ehn Hillberg, landskapsarkitekt LAR/MSA

Kerstin Barup, professor, arkitekt SAR/MSA, utsedd av Sveriges Arkitekter

Christoffer Harlang, arkitekt MAA, professor PhD, utsedd av Sveriges Arkitekter

Juryn kommer under bedömningstiden att tillfråga sakkunniga och referensgrupper

Åsa Flarup-Källmark, arkitekt SAR/MSA, programarkitekt och projektledare, adjungerad till juryn.

Jurysekreterare är **Elisabet Elfström**, arkitekt LAR/MSA, Sveriges Arkitekter.

Tävlingsfunktionär

Marie Rydén Davoust, Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö, e-post: strangnas.tavling@svenskakyrkan.se

OBS! Alla kontakter angående tävlingen skall alltid riktas till tävlingsfunktionären. Tävlande får ej ta direktkontakt med juryledamot för frågor angående tävlingen.

TÄVLINGSTEKNISKA BESTÄMMELSER

STRÄNGNÄS DOMKYRKA MED DOMKYRKOBERGET
TÄVLINGSPROGRAM STEG 2

Programhandling

Programhandlingar för tävlingens andra steg utgörs av detta program samt följande bilagor:

- Avsiktsförklaring mellan huvudmännen
- Lokalprogram steg 2, sammanfattning
- Lokalprogram steg 2, detaljerat
- Lokalprogram steg 2, situationsplan över vägledande inplacering av lokalprogrammets funktioner
- Lokalprogram steg 2, tillgängliga ankomstvägar
- Antikvarisk konsekvensbeskrivning av de fem tävlingsförslagen, Sjöström 20181104
- Länsstyrelsens yttrande angående projekt Domkyrkoberget 20190521
- Strängnäs domkyrka med domkyrkoberget – tävlingsprogram, steg 1, med bilagor
- Strängnäs domkyrka med domkyrkoberget – Juryns utlåtande, steg 1
- Domkyrkan Strängnäs, Analys av kyrkans utvecklingsmöjligheter som underlag för en långsiktig handlingsplan, Orviste Nyström 20141120
- Länsstyrelsens yttrande angående projekt Domkyrkan i framtiden 20160315
- Rapport från medborgardialog samt barnkonsekvensanalys
- Digital modell med instruktioner (Collada, kompatibelt med Sketch Up)
- Punktmoln från laserscanning interiört och exteriört
- Georadarundersökning av delar av tävlingsområdet
- Fotopunkt A obligatoriskt perspektiv

Utlämning av programhandling

Samtliga programhandlingar kommer att finnas tillgängliga på Kommers eLite för de tävlande. Detta program med bilagor kommer också att delas ut till de tävlande i samband med startmötet.

Startmöte

Inför starten av steg 2 kommer vardera team att bjudas in till ett separat startmöte i Strängnäs.

Tävlingsfrågor steg 2

Frågor gällande tävlingens andra steg ska ställas skriftligen via Kommers eLite fram till 20200109. Leverantören svarar själv för att hålla sig uppdaterad på Kommers eLite.

Sista dag som arrangören meddelar svar på inkomna frågor är 20200117. Frågor och svar, liksom ev. förtydliganden och kompletteringar, utgör en del av tävlingsprogrammet. All kommunikation sker via Kommers eLite

Redovisning av tävlingsförslaget steg 2

Samtliga tävlingshandlingar ska vara anonyma och försedda med motto i nedre högra hörnet. Tävlingsförslaget ska vara monterat på styvt underlag i A1-format och får omfatta högst 5 planscher, numrerade 1-5. All text såsom beskrivning av förslaget, ställningstagande och resonemang sammanställs separat i A4-format. Dessa texter ska också återfinnas på planscherna och vara läsbara även i A3-format.

Samtliga planscher ska även lämnas digitalt via Kommers eLite, som en sammanhängande pdf som är max 25 MB, namngiven med förslagets motto. För publicering på Sveriges Arkitekters webbplats ska en illustration/vinjetbild av förslaget skickas med. Illustrationen ska vara max 5 MB och om möjligt ha liggande format.

Det är tävlandens ansvar att anonymiteten inte bryts och att allt inlämnat material, såväl digitalt som analogt, ska vara rensat på all spårbar information så att det inte går att härleda till förslagsställaren. Om så sker kan juryn undanta förslaget från bedömning och besluta att inget arvode ska utgå. Handlingar utöver de som begärts in kommer att tas undan från bedömning och utställning. Modeller kommer inte att accepteras.

Foto: Wilhelm Rejnus/BaraBild

Inlämningshandlingar för tävlande steg 2

Tävlingsförslag ska redovisa följande:

- Situationsplan med norr uppåt, skala 1:1000
- Redovisning helhet och samband, ett eller flera plan och relevanta sektioner, skala 1:400
- Domkyrkan, relevanta delar och sektioner, skala 1:200
- Domkyrkan, relevanta illustrationer och detaljer, valfri skala
- Västra noden, relevanta planer, fasader och sektioner, skala 1:200
- Östra noden, relevanta planer, fasader och sektioner, skala 1:200
- Minst tre exteriörperspektiv, varav ett från utlämnad fotopunkt A
- 3D-modell (SketchUp) för inplacering i kommunens stadsmodell
- Kortfattad text/diagram som beskriver
  1. Förslaget och dess bärande idé
  2. Relationen mellan befintliga och nya byggnader och omgivande mark
  3. Hur önskemålen om samverkan/närhet är löst.
  4. Utgångspunkt/förhållningssätt/ståndpunkt gällande:
    - Kyrkliga kulturminnet 4 kap KML
    - Fornlämningsområdet 2 kap KML
    - Statliga och enskilda byggnadsminnen
    - Miljöbalken Riksintresset

Inlämning

Tävlingsförslag (fullständigt anbud) ska lämnas elektroniskt via Kommers eLite senast 2020-02-07 för att tas upp till bedömning.

Den digitala modellen kan även levereras via filöverföring till e-postadressen:

strangnas.tavling@svenskakyrkan.se samma dag som ovan. Filens namn ska vara tävlingsförslagets motto.

Senast samma dag ska tävlingsförslagen (monterade planscher) lämnas till allmän post- eller budbefordran adresserat till tävlingsfunktionären, märkt med "Domkyrkoberget Strängnäs" och mottot, eller lämnat direkt till tävlingsfunktionären via Domherrrens reception. Förslag som lämnats till allmän befordran senast denna dag, men ankommer tävlingsfunktionären mer än 5 dagar senare, tas inte upp till bedömning.

Om tävlingsförslaget skickas i allmän befordran ska kvitto utvisande inlämningsdag samt förslagets motto samtidigt översändas separat till tävlingsfunktionären. På detta kvitto ska även anges ett telefonnummer där kontakt kan nås med förslagsställare under bevarad anonymitet i fall att tävlingsförslaget inte kommit fram.

Postadress:

Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö
Box 73
645 21 Strängnäs

TÄVLINGSTEKNISKA BESTÄMMELSER

STRÄNGNÄS DOMKYRKA MED DOMKYRKOBERGET
TÄVLINGSPROGRAM STEG 2

Tävlingsförslag (monterade planscher) kan även lämnas direkt till Domkyrkoförsamlingens reception: Domherren, Kyrkans Hus
Biskopsgränd 2
645 30 Strängnäs

Receptionen är normalt bemannad:

Måndag-onsdag 8-12, 13-15
Torsdag 10-12, 13-15
Fredag 8-12

För förslag som lämnas direkt till receptionen ska kvitto lämnas som bekräftar att förslaget mottagits.

Godkänt förslag

Godkänt förslag är inlämnat i tid, anonymt och bedömningsbart i enlighet med villkoren i programmet.

Bedömning

Bedömningen av tävlingens andra steg beräknas vara avslutad senast den 15:e maj 2020.

Utställning/publicering

Tävlingsförslagen kan under bedömningstiden komma att ställas ut offentligt genom arrangörens försorg. Tid och plats meddelas senare. Juryns utlåtande kommer att publiceras i samband med att resultatet av tävlingen offentliggörs. Resultatet av tävlingen offentliggörs på Sveriges Arkitekters hemsida, www.arkitekt.se, arrangörens hemsida www.svenskakyrkan.se/strangnas.se samt på www.kommersannons.se/

Arrangören och Sveriges Arkitekter äger rätt att publicera samtliga förslag i tryckt form och på internet samt för utställning utan särskild ersättning. All publicering efter anonymitetens brytande kommer att ske med angivande av förslagsställarens namn, innan dess används förslagens motto.

Ägande-, nyttjande- och upphovsrätt

Arrangören innehar den materiella äganderätten till arvoderade och belönade tävlingsförslag. Samtliga förslagsställare innehar upphovsrätten och behåller nyttjanderätten till sina förslag. Direkt nyttjande av förslag, helt eller i väsentliga delar, kan ske först efter avtal med förslagsställaren. Arrangören äger rätt att använda det samlade tävlingsresultatet som underlag vid det fortsatta arbetet med projekteringen.

Foto: Wilhelm Rejnus/BaraBild

Returnering av förslag

Material som inlämnats kommer inte att returneras.

Uppdrag efter tävling

Under förutsättning att erforderliga beslut om ett genomförande fattas avser arrangören att ge vinnande förslagsställare i steg 2 i uppdrag att utveckla och bearbeta sitt förslag för tillståndsprövning enligt 2,3,4 kapitlet kulturmiljölagen samt till genomförande utifrån juryns rekommendationer och de övriga önskemål och krav som beställare, myndigheter och/eller ekonomin kan komma att ställa under projektets fortsatta gång. Projekteringen kan komma att ske i etapper.

För uppdrag efter tävlingen gäller bland annat att intressenten ska vara tillgänglig i Strängnäs för möten och arbetsinsatser tillsammans med beställaren och dennes organisation, såsom brukar- och nyttjargrupper.

Om arrangören anser att vinnaren inte har erforderliga erfarenheter och resurser att handha uppdraget lämnas det till denne i samarbete med en erfaren fackman, vald av vinnaren och godkänd av arrangören. Om parter ej kan enas om villkor för fortsatt projektering så äger arrangören rätt att, efter samråd med jury och Sveriges Arkitekter, förhandla med andrapristagaren.

Om tävlingen efter två år ännu inte lett till uppdrag för vinnaren tillkommer det denne en ytterligare ersättning motsvarande förstapriset.

TÄVLINGSTEKNISKA BESTÄMMELSER

STRÄNGNÄS DOMKYRKA MED DOMKYRKOBERGET
TÄVLINGSPROGRAM STEG 2

Tävlingsprogrammets godkännande

Detta program är upprättat enligt "Byggsektorns gemensamma tävlingsregler för svenska tävlingar inom arkitekternas, ingenjörernas och konstnärernas verksamhetsfält 2016" och Lagen om Offentlig Upphandling (LOU). Reglerna gäller om inte programmet anger annat.

Program och bilagor är godkända av juryns ledamöter. Ur tävlingsteknisk synpunkt är programmet granskat och godkänt för de tävlande av Sveriges Arkitekter.

Christofer Lundgren, domprost,
Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Birgitta Wrede, ordf. kyrkorådet,
Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Birgitta Rubenson, vice ordf. kyrkorådet,
Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Lars Johnsson, 1:e vice ordf.
stiftsstyrelsen, Strängnäs stift

Fredrik Selander, stiftsdirektor,
Strängnäs stift

Jacob Högfeldt, ordf. kommunstyrelsen,
Strängnäs kommun

Åsa Ehn Hillberg, landskapsarkitekt
LAR/MSA

Kerstin Barup, professor, arkitekt
SAR/MSA, PhD

Christoffer Harlang, arkitekt MAA,
Professor PhD

